

Hoofdstuk 10

Wedstrijden in beiaardspel en in compositie van 1926 tot 1939

Wedstrijden in beiaardspel in België

De eerste beiaardwedstrijden in de geschiedenis vonden plaats op 27 juni 1897 in Mechelen in België. Onder de vijftien deelnemers, van wie vier amateurs, bevond zich één Nederlander, namelijk Fred Klein uit Middelburg.¹

Op 22 augustus 1910 vond, opnieuw in Mechelen, een tweede beiaardwedstrijd plaats. Dit keer waren er zeventien deelnemers, van wie drie amateurs. Onder deze zeventien deelnemers bevonden zich niet minder dan zeven Nederlanders: Leo Mens, amateur uit Den Haag, R.T. van Leeuwen uit Leiden, W.C. de Lange uit Rotterdam, Johan Diedrich uit 's-Hertogenbosch, G. van Zuylen uit Gouda, Willem de Vries uit Nijmegen en F. Wagenaar uit Utrecht.² De Haagse organist-beiaardier J.A. de Zwaan maakte deel uit van de jury.

In de nazomer van 1911 volgde een beiaardwedstrijd in Brugge, de derde in de geschiedenis. Jef Denijn heeft deze wedstrijd geboycot, omdat hij het niet eens was met de manier waarop de beiaard van Brugge was ingericht.³ Uit de resultaten van deze wedstrijden bleek duidelijk, dat er interesse voor en behoefte aan een opleiding voor beiaardiers bestond. Deze opleiding werd, zij het met enige vertraging door de Eerste Wereldoorlog, in 1922 gerealiseerd in Mechelen. Daarna zijn er jarenlang in België geen beiaardwedstrijden uitgeschreven.

Congressen voor beiaardkunst in 1922 en 1925

In 1922 vormden het 35-jarig ambtsjubileum van Jef Denijn als stadsbeiaardier van Mechelen en de oprichting van de beiaardschool aldaar de aanleiding tot het Eerste Congres over beiaardkunst. Het was in 1919 de gedragslijn van de in dat jaar opgerichte Algemene Klokkenspel Vereniging (A.K.V.) om in Nederland een centrum van beiaardkunst te creëren, equivalent aan Mechelen. Daarvoor was een stad met een beiaard, met een beiaardier en met geld nodig. De keus viel in eerste instantie op Arnhem, maar door een tegenvallende restauratie van de Hemonybeiaard in de Eusebiustoren (1919) moest het een andere stad worden. In principe had Rotterdam in aanmerking kunnen komen om die rol van beiaardcentrum te vervullen. Immers Rotterdam had een beiaard (1920), een beiaardier en net als Mechelen een mecenas. Maar de ongelukkige opstelling en inrichting van het Taylor klokkenspel in het Rotterdamse Stadhuis zijn er debet aan dat Rotterdam op beiaardgebied werd overschaduwd door 's-Hertogenbosch met een nieuw klokkenspel (1925), met Toon van Balkom als beiaardier en een plaatselijk comité dat aan geld wist te komen.

In 1925 debuteerde 's-Hertogenbosch als beiaardcentrum met een congres, (12 tot 16 augustus) compleet met concerten en een tentoonstelling. Het congres van 's-Hertogenbosch moest een vervolg zijn op dat van 1922 in Mechelen en bestond uit voordrachten, concerten en een tentoonstelling. De Rotterdammer Philippus van Ommeren werd uitgenodigd zitting te nemen in het Erecomit .⁴ Daarnaast gaf Van Ommeren daadwerkelijk blijk van zijn belangstelling door de tentoonstelling en enkele concerten te bezoeken. Zo beijverde hij zich het concert van Ferdinand Timmermans op 15 augustus bij te wonen.⁵ Ten slotte zijn er aanwijzingen dat Van Ommeren de uitgave van het Congresboek van 1925 financieel mogelijk heeft gemaakt.

---

¹ Cosaert, 45 ev.

² Cosaert, 47-48.

³ Cosaert, 32-33.

⁴ Brandts Buys aan Van Ommeren, 20 oktober 1924.

⁵ Van Ommeren aan Timmermans, 12 augustus 1925.

Ferdinand Timmermans was op het congres in Den Bosch vertegenwoordigd in drie hoedanigheden. Hij was vertegenwoordiger van de Gemeente Rotterdam, hij gaf een concert en verzorgde een inzending naar de tentoonstelling.⁶ Deze inzending bestond uit een eigen compositie en een versteekblad voor de Laurensbeiaard te Rotterdam, van de hand van Samuel de Lange Sr, die van 1830 tot 1884 klokkenist van de Laurenstoren was.⁷

Beiaardwedstrijden in Nederland

In de wandelgangen van het Congres te 's-Hertogenbosch rijpten bij de toenmalige voorzitter van de Algemeene Klokkenpel Vereeniging, M.A. Brandts Buys uit Velp, de plannen voor beiaardwedstrijden in Nederland.⁸ Hij vond Van Ommeren bereid zo'n wedstrijd financieel te steunen.⁹ De wedstrijden in beiaardspel zouden liefde voor de beiaardkunst wekken, bijdragen aan de verspreiding van deze kunst en de beiaardiers aanzetten tot studie. Wedstrijden pasten zodoende binnen de doelstellingen van de toenmalige AKV.¹⁰

In maart 1926 riep Brandts Buys door middel van een circulaire belangstellenden op tot deelname aan beiaardwedstrijden op 1 september van dat jaar in Utrecht en 2 september te 's-Hertogenbosch. De kort daarvoor in het AKV-bestuur benoemde Van Ommeren opperde echter dat zich op zo korte termijn onvoldoende deelnemers zouden aanmelden omdat de beiaardiers reeds concertverplichtingen zouden zijn aangegaan. Zodoende werden de wedstrijden alsnog uitgesteld tot 1927.

Het Bestuur van de NKV heeft tot 1940 in totaal zes nationale beiaardwedstrijden georganiseerd. Dit was mogelijk doordat Philippus van Ommeren jr te Rotterdam, na de eerste wedstrijd ook de volgende wedstrijden elk met duizend gulden zou steunen, te vergelijken met f 10.000,- in 1990. Omdat over de beiaardgeschiedenis in deze periode geen NKV-archieven zijn bewaard en het aantal publicaties over beiaardwedstrijden gering is, worden de zes Nationale Beiaardwedstrijden uitvoerig beschreven.¹¹ Het persoonlijk archief van Philippus van Ommeren jr, de sponsor van deze wedstrijden, is hiertoe een belangrijke bron.¹² Ook de in 1934 in Amsterdam gehouden Internationale Beiaardwedstijd vinden een plaats in deze reeks. De organisatie ervan lag op verzoek van het Gemeentebestuur van Amsterdam in handen van het NKV-bestuur.

Met enige nadruk wordt de rol van Ferdinand Timmermans bij deze evenementen belicht. Immers, beiaardwedstrijden bieden de betrokkenen een gelegenheid zich te manifesteren, hetgeen van toepassing is zowel op de deelnemers als op de juryleden. Ferdinand Timmermans heeft in beide hoedanigheden van deze mogelijkheden ruimschoots gebruik gemaakt.

---

⁶ Congresboek 1925, 23.

⁷ Catalogus bij de tentoonstelling (1925), 49.

⁸ M.A. Brandts Buys (1874-1944), was zangleraar te Velp, directeur van de Toonkunst Muziekschool te Arnhem en dirigent van het Toonkunstkoor te Arnhem.

⁹ Van Ommeren aan Brandts Buys, 18 augustus 1925. NRC 17 augustus 1925.

¹⁰ Statuten NKV 1919 en 1927.

¹¹ Zie www.laurameilink.nl onder beiaardiers / Timmermans

¹² Meilink in Klok en Klepel 42.